

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Cluj-Kolozsvár * VI. évfolyam * 211. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Kiszlev 1 * 1923 november 9 Péntek

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3'50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1'50 ck

Tárgyalják a magyar földreformot

Budapest, nov. 8. Ma délelőtt hívták meg a birtokreformnovella tárgyalására a pénzügyi, közgazdasági, közigazgatási és földmivvelésügyi bizottság tagjait. A tárgyalások a delegációs teremben lesznek. Ugy tudják, hogy az első értekezleten gróf Bethlen István miniszterelnök is megjelenik, nagyatádi Szabó István feltételek, de valószínűleg Kállay Tibor és Klebelsberg Hugó is ott lesznek. A kormány és a képviselők körében egyaránt hosszán elnyúló, beható vitára számítanak, mert a bizottságok képviselői nagy felkészültséggel akarnak résztvenni a vitában. Jóllehet, az ülések egész napon át tartanak, mégis feltehető, hogy a bizottsági tárgyalás tíz-tizenkét napot fog igénybevenni. Minthogy a nemzetgyűlést csak a bizottsági tárgyalások után hívják össze, kevés kilátás van arra, hogy a Ház november huszonötödike előtt megnyíljon.

Schober lesz Seypel kancellár utóda

Bécs, nov. 8. Parlamenti körökben azt a hírt kolportálják, hogy Seypel kancellár küszöbönálló lemondásának nemcsak egészségi okai vannak, hanem politikai nehézségek is visszalépésre kényszerítik Seypelt. A kancellárnak ugyanis a nagynémetpártban is sok nehézséggel kell megküzdenie. Ugy tudják, Seypel kormányát valószínűleg semleges hivatalnokkormány fogja felváltani, melynek vezetője Schober rendőrpáncsnok, a volt kancellár lesz.

A magyar kölcsön

Budapest, november 8. A népszövetségi delegátusok ma megkezdték az információs adatgyűjtést. Délelőtt a külügyminiszternél tanácskozás volt, melyen a magyar kormány kölcsöntervezetét tárgyalták.

Miért kapitulált Bulgária?

Belgrád, november 8. Jugoszlávia szófiai attasé, Krisztics ezredes ellen elkövetett merénylet ügyében koronatanácsot hívtak egybe, amelyen a szófiai hírt Ninesics külügyminiszter közölte miniszter társával. Rövid megbeszélés után a miniszterek megjelentek az udvarnál, ahol a koronatanács a király elnökletével rögtön kezdetét vette és félnyolc óráig tartott.

A tervbevevett lépésekről értesítették valamennyi nagyhatalom képviselőit és a kormány megkereste a szövetséges hatalmakat, hogy egyidejűleg szintén járjanak el a legerélyesebben a bolgár kormánynál a diplomáciai testület megvédése és biztonságára érdekében. Ninesics külügyminiszter másnap meglátogatta a román és csehszlovák kövvet és hosszasan tárgyaltak vele a Krisztics alezredes elleni merénylet ügyében. A tárgyaláson megállapodtak, hogy a kisantant valamennyi állama azonosítja magát Jugoszlávia álláspontjával és kész egy közös akció megindítására. Ennek hatása alatt a szófiai rendőrség erőlyes nyomozást indított Krisztics jugoszláv katonai attasé merényletének kézrekerítésére. A nyomozás sikerrel is járt, amennyiben tegnap este letartóztattak két gyanús embert, akiket azzal vádolnak, hogy ők is résztvettek a Krisztics elleni merényletben. A letartóztatottakat mindent tagadnak, de eddig már is kiderült, hogy mind a kettő a macedón forradalmi bizottság tagja és hogy már több hasonló incidensben résztvettek.

Berlinben helyreállt a rend

Berlin, november 8. A rendőrség szigorú intézkedései eredménnyel jártak, a rend helyreállt. A kedden este még szórványosan előforduló fosztogatás és csoportosulás szerdán délelőtt megszűnt. Az utcákon mindenütt páncélos autók robotgattak, hogy az esetleges rendezavarásokat megakadályozzák. Az élelmiszerdrágaság hihetetlen arányokat ért el és az általános nyomort csak fokozza a munkanélküliség, amely ugyszólván óráról-órára nő. Kétszáz ezer munkanélküli van jelenleg a német fővárosban.

Őszinte kérdések Maniu Gyulához

Írta dr. Mayer Ebner

Alábbi cikket lapunk illusztris munkatársa dr. Mayer Ebner, a bukovinai zsidóság kitűnő vezetője írta abból az alkalomból, hogy a román nemzeti párt Bukovinában is megkezdte szervezkedő munkáját. Bukovina mindig klasszikus földje különböző nemzetiségek egymás mellett való igazságos elhelyezkedésének. Már a régi Ausztria idején a kisebbségek proporcionális alapon vettek részt a tartományi kormányzásban és olyan politikai multra tekinthetnek vissza, amely méltán predestinálja őket arra, hogy az összes romániai kisebbségek példaképei legyenek. Különösen áll ez a bukovinai zsidókra, akik már harminc évvel ezelőtt elküldötték a magyar képviselőit a bécsi parlamentbe. A bukovinai zsidóság élesszemű politikai vezetője ebben a cikkben rendkívül helyes érzékkel látja meg, hogy a román nemzeti párt, amely a közeli kormányrajutás reményében országosan szervezkedik, olyan politikai vizekre csapott át, amelyek távolról sincsenek harmóniában Alba-Juliával. Nekünk erdélyieknek volt már alkalmunk a Consiliul Dirigent idején tapasztalni a nemzeti párt kormányrendszerét és mi már akkor, rövid pár hónappal Alba-Julia után, többszörösen felpanaszoltuk, hogy a párt máris megfeledezett a konkrét intézkedéseknél az albajuliai elvekről. A nemzeti párti politikuskok arra szoktak hivatkozni, hogy akkor még forradalmi idők voltak, azért nem lehetett érvényre juttatni a gyulafehérvári gondolatokat. Nem ismerjük ugyan el az indokolás helyességét és őszinteségét, de szívesen vetnénk fátólt a multra, ha biztató jeleket látnánk, hogy a jövőben másként lesz. Dr. Ebner cikke éppen errevonatkozó aggodalmainkat kelti életre. Az objektív igazság kedvéért meg kell állapítani, hogy a nemzeti párt hivatalos lapjában a „Románia“-ban olvastunk már szép és igazságos szellemű áthatott cikkeket is, de úgy véljük, hogy a párt mentalitására jellemzőbbek azok az apró kisiklások, amelyeket az alábbi cikk aposztrofál. Éppen ezeknél a jelentéktelen elszólásoknál mutatkozik meg valamely orgánus szelleme a maga meztelenségében. Reméljük, hogy dr. Ebner aggodalmas kérdéseire rövidesen a legilletékesebb helyről jönnék meg a megnyugtató felelet.

Spanyolországban egykor az volt a szokás, hogy minden király trónralépése után elsőnek gyújtott meg egy máglyát, amelyen Isten nagyobb dicsőségére eretneket készítettek elégetni. E jámbor cselekedettel azt akarták jelezni, hogy bármilyen legyen az új király politikai felfogása, az eretnekek és „Istenellen-ségeinek“ üldözésében teljesen elődjének nyomdokain halad.

Erre a történelmi tényre kellett gondolnom, amikor a napokban az erdélyi román nemzeti párt új lapját, a Bukarestben megjelenő „Románia“-t olvastam. Azt mondják, ez a párt nagyban készülődik, hogy a liberálisok örökébe lépjen és az uralmat átvegye. És íme máris bebizonyítja lapjában, hogy bármi is legyen egyébként politikai hitvallása, a „nemzet ellenségeinek“ üldözése és a nemzeti becsületnek „idegenekkel“ szemben való megvédése tekintetében ugyanugy gondolkodik, mint elődje, a liberális párt.

Máramarosszigeten a zsidók az ottani prefektus engedelmével önvédelmi szervezetet létesítettek az antiszemita támadások ellen. Lehetséges, hogy kisebb surlódások is voltak a szemiták és az antiszemiták között, sőt megtör-

ténhetett az a ritka eset is, hogy Cuzának egy tanítványát elverték a máramarosszigeti zsidók.

Másik eset: Egy csendőr összeütközik az utcasarkon egy zsidóval, a csendőr ezalkalommal állítólag könnyebb sérülést szenved. Gondoljuk meg, minő szörnyűség történt. Egy zsidó csakugyan tyukszemére hágott egy csendőrnek, vagy vegyük épenséggel azt az eshetőséget, hogy a zsidó valamilyen okból megütötte a csendőrt, bizonyosan valamilyen okból, mert a falusi és kisvárosi zsidók tudvalévolóleg nem szoktak kötödni a csendőrökkel, sőt rendszerint nagyon is alázatos módon térnek ki a rend mindenható öreinek utjából. De hát elvégre nem éppen lehetetlenség, hogy akadt egy temperamentumos zsidó is. A „Romania“ szörnyű műfelháborodással pertraktálja a dolgot és a következő konkluzióra jut: „Nagyon jó, hogy ezek az ügyek nyilvánosságra jutottak. A román népben lesz mindenkor kellő energia, hogy fiait és becsületét megvédje az ilyen támadások ellen.“ Egyébként e lap egész tónusa olyan, amelyet az ultrasoviniszta sajtó révén már jól ismerünk. A „Romania“ például azt is szemére veti a kormánynak, hogy az ország romanizálását csak lassan és erélytelenül valósítja meg.

Mindezekből arra következtetünk, hogy a nemzeti párt csakugyan készülődik a kormány átvételére és azt reméli, hogy rövidesen bevezet a hatalom kikötőjébe, különösen ha vitorláit nem szegzi az uralkodó szelek ellen. Ezidőszert az idegeneket a „straini“-t nem nagyon szeretik hazánkban. Ezidőszert az exkluzív nacionalizmus divatja van itt, feláldozzák hát az önszeretet oltárán az albajuliai szent princípiumokat és bebizonyítják, hogy még a liberálisokat is le tudják tőzni.

Mindazonáltal figyelemreméltó dolog ez. Maniu Gyula, az erdélyi nemzeti párt elnöke európai képzettségű politikus és demokratikus felfogású ember. Ugy jellemezték őt nekünk, mint olyan férfit, aki mentes minden sovinizmustól és antiszemizmustól. Az albajuliai program, amely a romániai kisebbségek Magna Chartájának tekintünk, amely biztosítja számunkra a politikai, polgári és nemzeti jogokat, ez a program állítólag Maniu Gyula legszemélyesebb alkotása. Ő a szülője a gyulafehérvári szabadságpontoknak és íme a párt lapja mégis olyan hangon ír, amely miben sem különbözik a sovinizta hecclapok tónusától. Elgondolkoztató jelenség ez és aggodalmas mementó a jövőre.

Catót Rómában a legigazságosabb és a hajthatlanúságig becsületes férfinak tartották. Ha valaki azt mondta volna, Cato hazudott, senkinek hitte volna el és ha Cato saját kézírásával akarták bizonyítani, hogy mégis hazudott, azt mondták volna: „Ez nem Cato kézírása, ez egy hamisítvány.“ Maniu Gyulát mi jellemes férfinak tartjuk, előítéletnélküli, igazságosan és konzekvensen gondolkodó politikusnak és ha azt mondják nekünk: Nézzétek, hogy ír a „Romania“, mi azt feleljük, Maniu nem ezt gondolta, nem mondtatta és nem is írta, ez meghamisítása az ő igazi felfogásának, ez nem a mester politikája, hanem a türelmetlen segédeké, akik nem tudják nyugodtan megvárni a pillanatot, amíg az ország kormányához kerülnek és akik elkapkodják a liberális vitorlákról a gyűlölködő sovinizta szeleket. A „Romania“ cikkirői szorgalmi dolgozatokat készítenek pártvezérüknek és most már a vezér dolga lesz, hogy védekezzen az éhes tulbuzgalom ellen, hogy figyelmeztesse embereit: a cél nem szentetíti az eszközt, az ilyen magatartással csak Alba-Juliát gyalázzák és hogy éppen Alba-Julia a párt ereje, amely nélkül elvesztené létjogosultságát. De ha megtörténne

a hihetetlen dolog, hogy Maniu Gyula kormányrajutásakor elsőnek fogja meggyújtani a máglyát, amelyre az albuljiai Magna Charta van helyezve, akkor csakúgy ő sem lesz más, mint méltó utóda a liberálisoknak és a történelem vele is kellő módon fog elbánni.

Politikát azonban nem lehet csinálni optimizmus nélkül és ezért erősen hisszük, hogy Alba-Julia megteremtői rövidesen visszatérnek az eredeti utra. Mindenesetre kérnünk kell, tegyék ezt minél előbb.

A novemberi éjszaka csillagtitkaiból

(Közlősvár, nov. 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Novemberben már esti hat óra körül láthatóvá válnak a csillagok, amelyek a következő helyzetet foglalják el az égboltozaton:

A zenitől lefelé délkeleti irányban a Pegasus csillagképe áll, amelynek három legfényesebb csillaga: Scheat, Markab és Algenib, az Alpha Andromedaeval vagy Sirrah-hal egy nagy négyzet sarokpontjait adják. A négyzet jobb oldalán egy közepes nagyságú csillag fénylik: a Beta Ceti, vagy Deneb Kaitos. Ezzel egymagasságban kelet felé a Menkar vagy Alpha Ceti áll. A Menkartól a zenit felé két, egymástól két foknyi szögben álló második és harmadrangu csillag van: ezek a Kos főcsillagai. Északkeletre, kevéssel a horizont alatt, a Plejádok csillagcsoportja látható.

Csillagcsoport alatt olyan egyetlennek látszó fénytöltöt értünk, amely megfelelően erős távcsővel nézve, egészben vagy részben külön csillagokká válik, amely csillagok egymás között rendszert alkotnak. A „rendszer“ azt jelenti, hogy a csillagok vonzóerejük, vagy más fizikai hatás révén kapcsolatban vannak egymással. Könnyen elképzelhető és meg is történhet, hogy a csoport egyes csillagai egymástól nagy távolságra vannak és csak azért adják az egymáshoz-tartozás benyomását, mert véletlenül egy irányban esnek bele a távcsőben látható csoportképbe. A Plejád-csoportnál szabad szemmel hét, sőt jó szemmel tizenkét, sőt több csillagot is meglehet különböztetni. A Plejádokat már régóta érdeklődéssel figyelik a csillagászok, mert szeretnék megállapítani, hogy a csoport egyes csillagai állanak-e, vagy valamelyes mozgást végeznek a csoport rendszerén belül.

Ezideig az ilyen irányú kísérletek eredménytelenek voltak, mert a Plejád-csoport rendkívül messze van a földtől. Sőt a csillagcsoport és a föld közötti távolság kilométer számára is csak találgatások történhetnek. Mennél messzebb van egy csillagcsoport a földtől, annál kisebbnek látszik az egyes csillagok közötti távolság és annál nehezebb a csillagok közötti térben beálló méreti változásokat megfigyelni.

A modern csillagászati technika a fényképezést kitünően felhasználja céljaira. Ezáltal a csillagok helyének fixizálása biztosabb, mint az eddigi égbecsztási tabellák alkalmazásánál volt. Nem kell

mást tenni, mint nagy időközben lefényképezni a csillagcsoportokat. Ha az egyes csillagok közötti távolság növekedett vagy csökkent, akkor a csillagrendszer változásaira biztosabban lehet következtetni.

A Plejád-csoport oszlagainak állását 1841-ben fixizotta Bessel csillagász. Az azóta eltelt idő csillagászati nézőpontból oly kevés, hogy a mérhető

Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselőt letartóztatták

Bajor puccsisták lepték el Magyarországot. Ulain szövetségét Hitlerrel. Titkos gyűlések politikuskok részvételével

Erőszakkal el akarták távolítani Bathlent

(Budapest, nov. 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti rendőrfőkapitányság megállapította, hogy az utóbbi időben nagyobb számban beszivárogtak Magyarországra olyan emberek, akiknek sem beutazási engedélyük, vagy más hatósági igazolványuk, sem utlevelük nem volt. Ezek közül néhányat hosszabb megfigyelés után letartóztattak. Ezekkel a letartóztatásokkal hozzák kapcsolatba, hogy ma délután a Bécs felé haladó vonaton

igazoltatták Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselőt

és visszakísérték Budapestre. A hír óriási szenzációt keltett úgy politikai, mint kívülálló körökben. Állítólag fontos iratokat foglaltak le nála, amiért előállították a főkapitányságra. Hivatalos helyen nem adnak felvilágosítást az ügyről, de a kiszivárgott hírekből mégis megállapítható, hogy a főkapitányság Ulainnal kapcsolatban

rejtélyes politikai bűnyben nyomoz,

melyben Ulaint in flagranti tettenérték. A rendőrség több politikus lakásán házkutatást tartott. Ezek híre csakhamar elterjedt és különböző kombinációra adott okot. Egyik feltevés szerint Ulain az Eskütt Lajos-féle nagyszabású élelmiszerkivitelű panama aktáit akarta kicsempészni az országból. A nyomozás adatai szerint azonban

Ulain összeköttetésben állott a bajor nacionalistákkal

és Hitler bandavezér részére akart fontos iratokat szállítani. Állítólag ugyanis Ulain vezetője annak a magyarországi csoportnak, mely Hitlerrel áll összeköttetésben. A magyar Hitler-csoport a gyanútlan „Magyar kulturliga“ név alatt működött. A „Világ“ értesülése szerint

ma éjjel Ulain őrizetbevétele ügyében minisztertanács volt.

A rendőrségen csak annyit mondtak a titokzatos ügyről, a rendőrség figyelmét valóban az irányította Ulainra, hogy legutóbb nagyszámban jöttek Magyarországra utlevelél és beutazási engedély nélkül olyan fiatal emberek, akik arra hivatkoztak, hogy a né-

len távolságban lebegő csillagcsoport legújabb tényképei sem tüntetnek fel változást az 1841-ben megállapított helyzettel szemben.

A november 13-ról 14-re virradó éj második felében a Plejád-csoport egyes, eddig szabad szemmel észre nem vehető csillagai láthatóvá lesznek, mert az Oroszlán csillagképe fényhatásába jutnak.

metországi felfordulás elől menekültek és azt állították, hogy

minik politikai menekülők léptek át a határt.

A budapesti utlévelosztályon azonban nem jelentkeztek s ezért a rendőrség figyelni kezdte őket. Azonnal feltűnt, hogy az állítólagos német menekültek költsékes életmódot folytatnak s a rendőrség azt is megállapította, hogy hetenként többször

titkos összejöveteleket tartanak.

melyeken több ismert magyar politikus is résztvevett.

A lefoglalt aktákkal kapcsolatban a „Nemzeti Ujság“ azt írja:

Ulain. Münchenbe akart utazni.

ahová a bajor nacionalista vezetékhez intézte memorandumot készült kivinni. A memorandumot, melyben együttműködésre hívják fel a bajor nacionalista vezetékét, Szemere Béla és társai szerkesztették és írták alá. A lap szerint a fajvédő képviselők az éjjel bizalmas eszmecsereket folytattak, melyen megbeszéltek, miképpen lépjenek fel a kormányynak, ezügyben tanusított magatartásával szemben.

Azt is megállapították a lefoglalt iratokból, hogy az Ulain, Szemere Béla, főorvos és Bobula Titusz lapszerkesztő vezetése alatt álló csoport azt tűzte ki céljául, hogy

erőszakosan eltávolítsa a Pethlen-kormányt.

Ugy hírlik, hogy az ügyesség, a puccsterveztetőinél tartott házkutatások alapján, hazaárulásért fog vádat emelni ellenük. Valószínűleg beidézik Eckhard Tibort is, mert megállapították, hogy Ulain vele is összeköttetésben állott. Több letartóztatás várható.

Hitler-csapatokat hívott segítségül Ulain

Ma reggelig

tizenöt előállítás történt az Ulain ügyben.

A főkapitányságon megállapították a beidézetekről, hogy összeköttetésük volt a bajor kampókeresztések vezérével, illetve részesei voltak annak az akciónak, melyet Ulain előkészített. A

sokat, amelyekben apád és anyád és nagybátyád részesítettek, szívünk legjavából adtuk azokat és javadat kívánunk velők.

— A keresztényektől sok ajat és jót fogsz tanulni. De azért a régi tanításokat ne feledd el. Minden reggel imádkozz zsidó módra és rakj töfilint zsidó módra. Jól kezdődik az a nap, mely istennel kezdődik.

— Vigyázz rá, hogy cicised ne váljon pószullá. Isten szeme örökös a szövetség tisztaságán.

— Lefekvéskor mondd el a kriszmát, akkor isten örökös föltéved az éjszakában, amikor apád távol lesz tőled.

— Ünneppnap menj a templomba. Amit ilyenkor az iskolában elmulasztasz, az hamarosan pótolni tudod. Mert isten megerősíti a lelket a nyugalom napján.

— Légy jó bajtársaidhoz és barátaidhoz. Mert jobb dolog bántást elviselni, mint bántani.

— Az öregebb zsidókkal szemben viselkedj tisztelettel, ez jó becsületedre fog szolgálni és jóbecsület a legjobb örökség.

— Minden egyéb dolgokban pedig amennyire lehet isten adja áldását rád!

Ezekkel a szavakkal magához szorította fiát, megcsókolta és könnyével egybefolyt.

* * *

Késő éjjel Bendixen Fülöp ur egymagában foglalatokodott irodájában és értékpapirokat hajtogatott egymásra.

(Folytatása következik)

Egy zsidósors

(34)

Regény. Dán nyelven írta Méir Aáron Goldschmid.

Az apa folytatta:

— Mikor én bar-micva lettem, anyám azt mondta nekem: eredj, keresd meg magad a kenyered. De én megosztom veled Jákob fiam mindenemet, valameddig csak lesz valamim.

— Annyi baj legyen! — kiáltott a nagybácsi. — Csak próbálna az apád azt mondani, hogy menj, gondoskodj magad az ellátásodról! Mink is itt vagyunk ám még!

Jákob pillantása majd ide, majd oda röp-ködött, nagybátyja vidám arcáról apja barátságos, de komoly arcára és bensője nevetés és sirás között ingadozott. Mennél inkább tréfálkozott a nagybácsi, annál erősebben hatott rá, apjának szelíd, szerető komolysága. Ugy érezte, mintha torka összeszorulna, olyan végtelenül boldognak érezte magát és mégis, olyan végtelenül fájt valami benne. Akkor aztán anyja hozzálépett, karjaiba zárta és megcsókolta. És ez a csöndes bizonyágvallás, hogy ő is vele tart, kirobantotta a belső görcsös küzködést és Jákob könnyekbe tört ki.

A bácsi tágranyilt szemekkel bámult rá.

— Mi a fene van evvel a gyerekekkel? Beteg talán? Vagy bántotta valaki? Talán én bántottalak, Jákob? — szólt bosszankodva és karonfogta a gyereket.

— Nem bácsi, — felelt a gyerek és igyekezett fölhangyni a sirással, — de te olyan furcsán tréfálkozol.

— No nézze meg az ember! — mondotta Izsák ur bosszankodva. — Nem akartam, hogy a gyerekekkel a mai napon olyan ünnepélyesen és komolyan beszéljenek, azért szóltam közbe jókedvűen és most azért sir, mert jókedvű vagyok! Legjobb lesz, ha egyáltalán nem törődünk vele.

Ezekre a szavakra Jákob még hevesebben sirt.

Az apa néhány pillanatig meghatva hallgatott azután így szólt:

— Ne sirj Jákob! Ne légy olyan gyerek. Mai nappal férfi lettél és nekem kötelességem, hogy komolyan beszéljek veled. Néhány nap múlva messze megy a házamból, ahol eddig gondoskodtam rólad és ahol eddig tanítottalak, mindenre amit az egy hitéhez hű zsidónak tudni illik. Ha majd a vádbíróangyal isten trónusa előtt áll és én alázatosan hajtom meg fejemet örök bírónk előtt, akkor te elő tudsz majd lépni és bizonyoságot fogsz tudni mellettem tenni, — ugye Jákob?

— Igen, — zokogott a gyerek.

Az apa folytatta a beszédét.

— Mielőtt elhagynál engem egy jó tanácsot akarok adni neked: nyisd meg füledet apai szavamnak.

Jákob megtörülte szemét és figyelmesen tekintett apjára. Az apa közelebb vonta magához és így folytatta:

— Lelkem aggódik érted Jákob. Ha elmegy oldalam mellől, vajha ne kerülne hamiságos utakra!

— Tartsd becsületben azokat a jó tanítá-

kiadott h
kai puccs
zást, hog
előtt biza
határrend
rengete

Nagyon s
utakon lé
geneket e
vek tény
bajor ka
élénk öss
pesten ha
délelőtt f
nek ered
a be

Szo
már két
puccsról
váltak a
működés
keresztes

a bajor
tek vol

A bajoro
csempész
nyuló pu
zendő föl

hogy a h
ezeket az
előtt elju
a nyomó
hogy Ulai
állami és
ütöző b

A jas

A jasi eg
segédek

Jas
től.) Jelen
egytemi
telését. A
az előadá
hét pontb
külön-kül
határozat
határozat

1.
eltogott d
mert erre
hogy a v

2.
ság kíván

3.
vanságát
mert a fe
niszter m

4.
félév látó
fakultásol

5.
szükséges
az első é

6.
ntasítja
zsidó tan
meg a d

7.
nak megf
csak zsid

Az
határozat
elhatároz
tását. A
tisztség b

Az
rektor
cuzino, A
professzor

ként ma
ményét i

A jogi
A gyógys
Az orvos

Az termész
Az irodal

A
diakkal i
mint az

kiadott hivatalos kommuniké szerint a politikai puccs ügyében az indította meg a nyomozást, hogy a főkapitányság néhány nappal ezelőtt bizalmas jelentéseket kapott a különböző határrendőrségektől, hogy Németországból rengeteg német alattvaló özönlik Magyarországra felé.

Nagyon sokan legális utlevél nélkül, csempészeteken lépik át a határt. A főkapitányság idegeneket ellenőrző osztályához beosztott detektívek tényleg olyan nyomra akadtak, hogy a bajor kampószerkesztesek vezére Budapesttel élénk összeköttetést tart fenn és hogy Budapesten hasonló irányú mozgalom indult meg. A délelőtti folytatást Ulainék kihallgatását, melynek eredményéről

a belügyminiszter jelentést fog tenni a kormányzónak.

Szociáldemokrata képviselők beszéltek, ők már két hónappal ezelőtt tudtak a készülő puccsról. Ulainéknak már határozott terveik voltak a bajor kampószerkesztesekkel való együttműködésre. E tervek szerint dr. Süss kampószerkesztes vezér parancsnoksága alatt

a bajor ébredők nagyobb csapattal jöttek volna a magyar puccsisták segítségére.

A bajorokat Sopron tájékán kellett volna átcsempészni a határon és a kormány ellen irányuló puccsakciónak is a Sopronban berendezendő főhadiszállásról kellett volna megindulnia, hogy a hatalmat kezébe kerítse. A szocialisták ezeket az információkat már két hónappal ezelőtt eljuttatták a rendőrségre és azóta folyik a nyomozás. A kihallgatások során kiderült, hogy Ulainék nemcsak hazaárulást, hanem az állami és társadalmi rendről szóló törvénybe ütköző bűncselekményt is elkövettek.

A jasi egyetemen is megkezdődtek az előadások

A jasi egyetemi tanács megtagadta a zsidó tanáregedek kicserélését. Harmadrésze apadt le a hallgatók száma

Jasi, november 8. Az Uj Kelet tudósítójától. Jelentette már az Uj Kelet, hogy a jasi egyetemi tanács elfogadta a diákság néhány követelését. A diákság erre elhatározta, hogy megkezdi az előadások látogatását. A diákok követeléseiket hét pontban foglalták össze. Az egyetemi tanács külön-külön foglalkozott az egyes pontokkal és határozatát ugyancsak hét pontban szögezte le. A határozat így hangzik:

1. Az egyetemi tanács nem interveniálhat az elhagyott diákvezérek szabadon bocsátása érdekében, mert erre nincs hatásköre, de mindent elkövet, hogy a vizsgálat menetét meggyorsítsa.
2. Az egyetemi fegyelmi szabályzatot a diákság kívánságainak megfelelően módosítani fogják.
3. Ami a felvételi vizsgák eltörlésének kívánságát illeti, a diákság kívánsága felesleges, mert a felvételi vizsgákat a közoktatásügyi miniszter már eltörlötte.
4. Az egyetemi tanács elismeri az elmúlt félév látogatását és a vizsga szessziót az összes fakultásokon február elejére tűzi ki.
5. Ami a diákotthonokba való felvételhez szükséges vizsgákat illeti, a vizsgák a jövőben csak az első éves hallgatókra lesznek kötelezők.
6. Az egyetemi tanács egyhangulag visszatartja a diákoknak azt a kívánságát, hogy a zsidó tanáregedeket és gyakornokokat fosszák meg a állásuktól.
7. Az egyetemi tanács a diákság kívánságának megfelelően elrendeli, hogy a zsidó diákok csak zsidó hullákat boncolhassanak.

Az egyetemi hallgatók az egyetemi tanács határozatait kielégítőnek találták és egyhangulag elhatározták, hogy megkezdik az előadások látogatását. A jasi egyetem tanácsa holnap a rektori tisztség betöltése végett újból gyűlésre ül össze. A rektori székre az egyetemi tanács Matei Cantaeuzino, Alexandru Slatineanu és Alex. Popovici professzorokat jelölte. A jasi rektori hivatal egyébként ma közzétette a beiratkozások részletes eredményét is. Eszerint:

	1922-ben	1923-ban
A jogi fakultásra beiratkozott	687	176
A gyógyszerészi „	126	33
Az orvosi „	264	62
A természettudományi fak. „	294	122
Az irodalmi „	234	134

A statisztika szerint tehát ez évben 1080 diákkal iratkozott be kevesebb a jasi egyetemre, mint az elmúlt évben.

Stinnes megveszi a mossuli petróleumforrásokat

A török kormány megsemmisíti a Chester-koncessziókat

(Konstantinápoly, november 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A török lapok szenzációként közlik, hogy a Chester-csoport törökországi képviselője, Kennedy a Chester-koncessziókat felajánlotta Hugo Stinnesnek. Ezek a koncessziók, amelyek a mossuli petróleumforrások kiaknázására, valamint bizonyos állami vállalatok — vasút, posta — hosszulejárati bérletére vonatkoznak, annak idején majdnem újabb felborulással fenyegették az európai békét, mert ugy Anglia, mint Franciaország a maga számára akarta biztosítani főleg a mossuli naftamezők

kihasználását. Heteken át huzódó tárgyalások után a koncessziókat az amerikai Chester-csoport kezébe kerültek, mely most tovább akar adni rajtuk. Stinnes azonban nem fogadta el az ajánlatot, mert ő is értesült róla, hogy az amerikai pénzcsoport huzavonja miatt a török kormány amugyis megsemmisíti a koncessziókat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Stinnesnek nincs szüksége a török monopóliumokra, hanem ellenkezőleg, közvetlenül akar tárgyalni a török kormánnyal, mert meg akarja szerezni a törökországi koncessziókat.

A cionista szervezet visszautasította az arab Agency tervét

A világszervezet nagytudósítottságának ülése

(London, nov. 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette az Uj Kelet, hogy a Palesztinában létesítendő arab Agency terve miatt a cionista világszervezet nagytudósítottságát rendkívüli gyűlésre hívták össze. A gyűlés a napokban zajlott le, amelyen a gyors összehívás ellenére a tagok tekintélyes száma jelent meg. Dr. Chajes bécsi főrabbi elnökölt. Megnyitójában kifejtette, hogy a rendkívüli gyűlést a végrehajtóbizottság kívánságára hívták össze abból a célból, hogy állást foglaljon az angol kormány ama javaslatával szemben, amely a politikai kibontakozás kedvéért egy arab Agency létesítését kívánja.

Dr. Weizmann két irányban jelölte meg az ülés célját. Az intézőbizottságnak egyrészt állást kell foglalnia az aktuális politikai kérdésekben, másrészt pedig meg kell állapítania a következő félév munkatervét. Az arab Agency tekintetében a cionista szervezet még nem válaszolt az angol kormánynak, de mint-hogy az arabok maguk elutasították már a javaslatot, az ügy ebben a pillanatban nem bír nagy politikai jelentőséggel. Dr. Weizmann ezután kifejtette, hogy véleménye szerint milyen keretek között mozoghat a cionista szervezet válasza.

Dr. Feivel a végrehajtóbizottság nevében jelentést tett a Jewish Agency kibővítésének tervéről. A végrehajtóbizottság egyhangulag elfogadott irányelveket dolgozott ki, amelyek kétféle munkát tesznek szükségessé: egyrészt az egyes országok zsidó szervezeteinek bevonását, másrészt a meglévő Keren Hajjeszód-bizottságok felhasználását azokban az országokban, ahol a Keren Hajjeszód már jelentős eredményeket ért el.

Belgium kivonja csapatait a Ruhr-vidékről?

Amerika nem fogadta el Poincaré módosított javaslatát sem. Anglia vár

(Brüsszel, november 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belga sajtóban elterjedt az a hír, hogy a szakértőbizottság hatáskörének kérdésében a belga kormány teljes erejével csatlakozik az angol-amerikai állásponthoz. Ujabbán pedig olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a brüsszeli kormány arra gondol, hogy visszavonja a belga csapatokat a Ruhr-vidékről.

Franciaországra kedvezőtlen hírek érkeznek Amerikából is, ahol, mint „Newyork Times” írja, Hughes külügyi államtitkár és Jusserand washingtoni francia nagykövet közötti tárgyaláson

nem sikerült az ellentéteket elsimitani.

Ezt igazolja az a párisi jelentés is, hogy Poincaré táviratilag pontos adatokat hozott Jusserand tudomására, melyekkel a Hughes előtt tegnap tett kijelentéseit kiegészíthesse, a francia külügyminisztérium pedig megkezdte a szakértői bizottság működési programjának a felülvizsgálatát.

A táviratban Poincaré utasította Jusserandot közölje a washingtoni kormánnyal, hogy a szakértőbizottság foglalkozhat Németország fizetőképességének megállapításával, illetve a Ruhr-vidék gazdasági helyzetével, ragaszkodik azonban ahhoz, hogy a konferencián ne kerüljön megvitatás alá az a kérdés,

jogos volt-e a Ruhr-vidék megszállása

Franciaország és Belgium részéről, sem pedig az

ILONA

A beható vita során kiderült, hogy az intézőbizottság tagjai a főbb kérdésekben teljesen egyetértettek és még azok a tagok is, akik a kongresszuson ellenzéki álláspontot képviseltek, elismerték, hogy a kongresszusi határozatokat változtatlanul végre kell hajtaniok.

Az arab Agency kérdésében az intézőbizottság úgy határozott, hogy bár elismeri az angol kormány tiszteletreméltó fáradozásait az arab-zsidó kiegyezés megteremtésére, a jelenlegi terv azonban nem alkalmas erre, mert ellentétben áll a mandátum szellemével. Az intézőbizottság egyúttal ismételtén kifejezésre juttatja a cionista szervezet legteljesebb készségét, hogy a palesztinai arabokkal a legbékésebb együttműködés teremtesse meg.

A sékel ára tekintetében az intézőbizottság, minthogy a kongresszus ezt a kérdést a végrehajtóbizottság hatáskörébe utalta, nem határoz véglegesen, csupán alapelvül állapítja meg, hogy a gyengevalutájú országokban a sékel ára tíz amerikai cent legyen. A költségvetés fedezetlen tételeinek kiegészítése miatt a végrehajtóbizottság felszólítja a cionistákat, hogy Keren Hajjeszód-hozzájárulásuk tíz százalékat szervezeti célokra ajánlják fel. Az intézőbizottság kötelességévé tette a vezetőségnek, hogy a legközelebbi hónapokban az összes európai államokban, valamint Amerikában a legintenzívebb Keren Hajjeszód-propagandát fejtsen ki. A vezetőség felhatalmazást nyert, hogy a palesztinai költségvetés csökkentésére a rendkívüli költségvetés egyes tételeit a rendez költségvetésbe vonja be. A gyűlés a legteljesebb harmónia jegyében folyt le és remélhető, hogy a következő hónapok munkája eredménnyel teljes lesz.

ottani ellenőrző közegek működése és a megszállt terület nagyiparosaival kötött megállapodások.

Coolidge amerikai elnök tegnap szintén fogadta Jusserandot. A kihallgatásról, valamint az amerikai kormány álláspontjáról még semmit sem lehet tudni, de általában azt beszélik, ha Poincaré nem áll el követeléseitől,

Amerika teljesen visszavonul a szakértői konferenciától,

még abban az esetben is, ha a szakértői bizottság létrejönne.

Minthogy a tárgyalások súlypontja Londonból áttérte Washingtonba, a brit külügyminisztériumban várakozó álláspontra helyezkedtek és a dolgok mai állásáról nem nyilatkoznak.

— **Összeégett mozdonyvezető.** Szilágyi János kolozsvári mozdonyvezető ki akarta cserélni a gyorsvonat mozdonyán a jelzőlámpákat. Az egyik lámpa felrobbant és az égő olaj a mozdonyvezetőre ömlött, aki pillanatok alatt lángborult ruhával eszméletlenül zuhant a mozdony elé. Súlyos égési sebeivel a bőrgyógyászati klinikára szállították.

— **Rablótámadás.** Székely József kardosfalvi gazdálkodó szerdán délután hazafelé tartott Kardosfalvára. Az országuton, a vasuti műhelyek közelében három bekormozott arcu rabló ugrott elő az árokba és fojtogatni kezdték. Az egyik támadó közben zsebkést rántott elő, amellyel kettészelt a gazdálkodó fülét, aki a fájdalomtól ajultan esett össze. Mikor eszméletre tért, pénzt és ingóságait már nem találta, támadói pedig eltűntek. A rendőrség bevezette a nyomozást.

Vilmos császár jelleme

Kerülte azokat, akik megmondták az igazat. A császár kancellárjának emlékiratai

(Kolozsvár, november 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Most került piacra Robert Zedlitz gróf könyve Vilmos volt német császárról, akinek a gróf udvari marsallja volt. Az emlékiratokban a marsall hű képét adja nemcsak a német császári udvarnak, hanem magának a császárnak lelki konstrukciójának is. A könyvnek ebből a részéből valók a következő sorok:

II. Vilmos sohasem adta át magát szenvedélyeknek, mint a nagybátyja. És éppen ez tette őt fogékonyá arra a hitre, hogy oly kiválasztott eszköz, akivel istennek egészen különös szándékai vannak. Ennek a hitnek szükségképpen farizeusi kevelésre és annak az érzésnek a kifejlődésére kellett vezetni, hogy magasra tűzött céljai elérésére nem kell erejét megfeszítenie, mert isten gondoskodni fog arról, hogy ő mint kiválasztott eszköz, misszióját be is töltsse. Ezt a magára a császárra és a népre egyaránt veszélyes felfogást enyhíthették volna a papok, akikkel összekerült. De éppen a papok megerősítették e felfogásában. Évtizedeken keresztül nem akadt pap, aki nyíltan vagy bizalmas beszélgetés során a császár válaszos tévedései és véleményei ellen állást foglalt volna. Ellenkezőleg. A császárt — túrva annak farizeusi és gyakran nem keresztényi kijelentéseit és cselekedeteit — kihasználták egyházi céljaik érdekében.

A császár belső fejlődésére végzetes volt Hinzpeternek az a dogmája, hogy egy uralkodónak sohasem szabad más embereknek, még felelős tanácsadóinak a befolyása alá sem kerülnie. A császár ezt a felfogást nagymértékben magáévá tette. Ehhez még hozzájárult az a hite, hogy mint isten eszközt közvetlenül isten maga befolyásolja és így sohase tévedhet. Felt, hogy valakinek a befolyása alá kerül, mégis emberismeret és élettapasztalat hiányában állandóan változó befolyások alá jutott. Így keletkeztek a cikkcakkos kurzusok a bel- és a külpolitikában, úgy hogy uralkodása alatt csak egy dolog volt állandó, a változás.

A császár kétségtelenül lebilincselően hatott mindenkire, akivel dolga akadt. E képességének teljes tudatában volt és nagy fáradsággal és körmöntfonsággal rendkívüli tökéletességre fejlesztette. Ebben annyira ment, hogy idegen fejedelmeket, külföldi diplomatákat, sőt józan üzletembereket is teljesen be tudott hálózni, ha erre sulyt helyezett. Ez a varázshatás azonban nem sokáig tartott. A császár legnagyobb sikereit hüvös, józan, üzletembereknél érte el, akik teljesen távol álltak az udvari élet forgatagától. Az ilyen megbeszéléseket a császár gyakran igen jól előkészítette és pedig akként, hogy az anyagot az illetékes minisztériumtól beszerezte. Így történt meg, hogy jelentékeny emberek is, akik kemény életküzdelmeken mentek keresztül, azzal az érzéssel hagyták el, mintha valami próféta fogadta volna őket. Ez a benyomás azonban a féfiaknál hamarosan szétfoszott.

Azok az emberek, akik az igazat megmondták, ellenszenvessé váltak előtte és kerülte őket. Minden ember hajótörést szenvedett nála, ha becsületesen arra törekedett, hogy az igazat feltárja előtte. Ha egy ilyen hatalmas ember nem akar hallani az igazságról, akkor lehetetlen azt neki megmondani. Miként már Bismarck is megjegyezte: azt akarta, hogy minden nap vasárnap legyen. Ilyesmit nem lehet az igazsággal összeegyeztetni. Ugyazint ezt az ismert kijelentését sem: „Sötétben látókat nem tűrik a közelemben.”

Végzetes volt a császárra az is, hogy katonai nevelése folytán sohasem tudott a katonai befolyásoktól megszabadulni. Kancellárokkal, miniszterekkel és diplomatákkal szemben tanúsított magatartásában mindig volt valami, ami arra mutatott, hogy nem sokra becsüli őket.

Nem egyes emberek ereje és függetlensége révén lehetett volna e viszonyokat leküzdeni, hanem csak a kormányzati rendszer megváltoztatása és megfelelő alkotmányos berendezkedések útján. Néhány világos látású férfi már

ILONA

évekkel a katasztrófa bekövetkezése előtt látta a fenyegető veszedelemeket. De tudták, hogy a változásokat célzó minden kísérletnek vér és sulyos bonyodalmak járnának a nyomában. A nagy kancellár első utóda egyszer, amikor megtámadták, ezt mondta a Reichstagban: „Felséges uram parancsára állok itten és az ő szellemében fogom továbbra is vezetni mindaddig, amíg bizalmát és parancsát birom.” Így beszélhet egy őrmester, de nem a birodalom legmagasabb felelős tisztviselője. Miért türte meg a nép és a parlament az ilyen alkotmányellenes szavakat?

Pártszakadás miatt elmaradt a bajor puccs

Nem tudták megegyezni a puccsisták a diktátor személyében. A toborzás tovább folyik

Visszavonták a müncheni zsidók kiutasítását

(Berlin, november 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Napok óta a mai napra jóslták a bajor harciszervezeteknek Berlin elleni felvonulását. Eddig azonban az irreguláris alakulatok harcias fellépéséről nem érkezett jelentés. Nagyon valószínű, hogy erre nem is kerül sor. Kiderült ugyanis, hogy a jobboldali alakulatok és pártok között

mélyreható ellentétek vannak.

Az északnémetországi hazafias szervezetek katonai diktatúrát akarnak porosz vezérlés alatt, a bajorok viszont Erhardt kapitány, vagy Ludendorff tábornok diktatúráját kívánják, azonkívül vannak hívei Helfferichnek és a Cuno-kombinációnak is. Ezekhez az egyenletlenségekhez járul még a kritikus külpolitikai helyzet is, úgy hogy rövid időn belül

jobboldali katonai puccs nem várható.

A bajor-thüringiai határon azonban a toborzás zavartalanul folyik tovább. A toborzott csapatok vezérkara Koburgból átköltözött Ehrenburgba a volt hercegi uralkodócsalád kastélyába. Kedd óta

Bassermann Bécsben

A nagy színész véleménye írókról és a háború utáni színművészetéről

(Bécs, nov. 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Bassermann házaspár most érkezett Bécsbe és a város művészi és írói körei alkalmat keresnek a kiváló színészpár üdvözlésére. Lakásuk valószínűleg találkozóhelye az osztrák főváros művészvilágának és Bassermann a sok látogatótól alig jut hozzá, hogy szerepét, amelyet nem sokára fog eljátszani a Neue Wiener Bühne színpadán, betanulhassa.

Bassermann elmondotta egy újságírónak, hogy háromhetes turné volt Hollandiában, ahol északi írók darabjaival lépett fel egy német társulatban. Ez a társulat a legjobb színészekből állott. Decemberben újra Hollandiába megy feleségével, ahol Ibsen-darabokban fog fellépni. Újév után Svájcban fog játszani.

— Azt hiszem, — mondotta Bassermann — sikerül Reinhardtal megállapodnom arra nézve, hogy hosszabb ideig működhessek Bécsben, amelynek irodalmát nagyon jól ismerem, költői közül pedig Arthur Schnitzlerért valószínűleg rajongok. Darabjaiban gyakran léptem fel és mindig különös lelki felvidulást okozott nekem, hogy ezt a kiváló író megzólaltathatom a színpadon. Nagyon a szívemhez van növe ezenfelül Felix Salten és Hans Müller is.

Az újságíró érdeklődött Bassermannnál, hogy kiket tart a legnagyobb költőknek.

— Ibsent és Hauptmann szerettem játszani legszívesebben és Reinhardt nál mindig az a cél lebegett szemem előtt, hogy a klasszikusokat úgy személyesítem meg, ahogyan ők a nekem jutott szerepet elképzelték. Az expresszionizmushoz semmi vonatkozásban nem állok és véleményem szerint az expresszionizmus nem egyéb annál a takarékoságnál, amely szükség-szerűen következett be a háborús és a háborút követő sulyos időkben. Ennek legszembeszökőbb jele, hogy a diszletek a legfontosabb kellékek vannak korlátozva, ugyszólván csak jelképezik a szint. A jelenetezés leegyszerűsítése inkább gazdasági, semmint művészeti meggyőződés kérdése.

— Ami az átélt szenvedések hatását a művészetre illeti, az a megfigyelésem, hogy ez a korszak a költőkre és színészekre nagy elmélyülést és tartalommal való gazdagodást jelentett.

Az újságíró érdeklődött Bassermannnál,

gasabb felelős tisztviselője. Miért türte meg a nép és a parlament az ilyen alkotmányellenes szavakat?

Azt hiszem, hogy azokban az időkben sokaknak voltak hasonló aggodalmaik. Mind azok közül, akiknek úgy mint nekem, volt ugyan hivataluk, de nem volt szabad véleménynyel bírniok, akik látták és hallották, de akikre nem hallgattak, nem juttatták kifejezésre gondolataikat. Még kevésbé merték azokat leírni.

a táborban szigorított riadókészültséget vezettek be. Az országutak keresztezésénél

állig felfegyverkezett őrségek

lesik a vidékről érkező élelmiszeres szekereket, amiket aztán betérnek a táborba és kifosztják. Más csapatok zsidóüldözéssel foglalkoznak. Altenhausenben a kampókeresztesek két zsidó családot elhurcoltak házukból és halálraírták. Az ítéletet azonban nem hajtották végre és megelégedtek azzal, hogy

a zsidókat kifosztották és kikergették a faluból.

A már eddig kiutasított bajor zsidók ügyében a „Völkischer Beobachter“ azt tanácsolja, hogy a kellemetlen következmények elkerülésére célszerű volna, ha a zsidókat gyűjtőtáborokba helyeznék el. A kellemetlen következményektől való félelem indíthatta Kahr főállambiztos, hogy a Münchenből kiutasított zsidók felebbezési kérelmét teljesítse. A kiutasítási rendeletet csak azokra a zsidókra nézve tartotta fenn, akik valamiféle vétséget követtek el, a büntetlen előéletű és kifogástalan viselkedésű zsidók továbbra is Münchenben maradhatnak.

van-e valami különös rendszere a szerepek betanulásánál.

— Az a rendszerem, — mondotta Bassermann — hogy az új darabot alaposan átolvassam, azután külön azokat a jeleneteket tanulmányozom, amelyek foglalkoztatnak. Addig olvasom és tanulom a szerepeket, amíg teljesen át nem szívom magamba a szereplő gondolkodását, jellemét és lelkét. Magam előtt látom a költő által alkotott karaktert és amikor ennyire vagyok vele, akkor feleségem előtt szabadon elmondom a szerepemet és csak amikor az asszony kijelenti, hogy rendbe vagyok, megyek próbára.

Bassermann fellépéséhez a jegyeket már hetekkel azelőtt kiárusították.

— Legénybucsu epilógusa. Mille János budapesti iparos néhány nappal ezelőtt a közeli Mákófalvára érkezett, hogy megtartsa eljegyzését. Szerdán a jeggyűrűk bevásárlására bejött Kolozsvárra s este több barátjával betért egy Monostori-uti koreszmába, hogy megtartsa legénybucsuját. Mikor az állomásra kiérkezett, megdöbbentve vette észre, hogy pénztárcája, a jeggyűrűk és egyéb bevásárolt ékszerek eltűntek. Kára meghaladja a negyvenezer lejt. A rendőrség bevezette a nyomozást az ékszerablók után.

— Rendőri hírek. Papp János Deák Ferenccs utca 4. szám alatt lakó szolgáló jelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, ki ezüst óráját és 380 lejt tartalmazó pénztárcáját ellopta. A megindított nyomozás megállapította, hogy a tettes Doba Andronika cselédleány, kívül Papp régebben vadházasságban élt. A leány neszét vette a följelentésnek és megszökött a városból. A nyomozás megindult. — Balázs Mihály nyugdíjazott mozdonyvezető egy hét óta betegen feküdt. Háziorvosmérgezési tüneteket vett észre rajta. Értesítette a mentőket, akik az eszméletlen állapotban lévő beteget beszállították a belgyógyászati klinikára. Itt sulyos vesebajnál egyebet nem állapítottak meg. Tegnap Balázs meghalt. Bátyjának és feleségének gyanus volt a dolog. Kutatni kezdtek Balázs Mihály értéktárgyai és pénze után, azonban semmit sem találtak meg. Hozzá tartozói a halott fölboncolását követelik, ami fényt fog deríteni a rejtélyes halálesetre.

ILONA

Helyicsoportok! Rendezetek Keren Kajemet-estélyeket!

Az Uj Kelet az e napilapja
Felelős szerkesztő
Az Uj Kelet cikke jelölésével
Előfizetési árak:
félévre 320
Óromániában és kt
Rador Publ
hirdetési ir

— Rende
mat. Budapest
cseh bizottságo
csehszlovák del
a delegáció, me
niszteri tanáco
egyvezmény élet
lakozni. Magya
Moldoványi Sá
fogja vezetni.

— Igazol
Az autóközleke
mében Popovi
fektus a követl
lesek jelentkezn
megye területén
november 15-
9 órától az alá
ponti rendőrség
jelenleg birtoku
Az automobil
kötelesek magu
aktákat, a tulaj
tésére. Ugyancs
volt automobil
alkalmával a tö
jelentkezés sorr
16-án 31—60,
20-án 121—150
210, 24-én 211
271—300 sorsza
azok, akik ezen
get, törvény ér

— Veér
sét jóváhagyta
Veér Imre, a ma
mint ismeretes,
ján Szentesen tel
sági programma
ság védelméről s
bírószág másfélév
felebbezett ítélete
kuria is jóváhagy
hirdették ki Veé

— Elekvi
helyiségeit. Már
máramaroszigeti
vát lát el, váratl
érte, hogy két szo
parancsnokság t
rekvirálás hira a
visszatetszést kel
ségileg jelent me
rekvirálás hatályt
belátva a panasz
rekviráló végzés

— A bud
devizaforgalom
forgalom terén a
könnyítésekét lép
zött szabadon adl
intézkedés szellem
központtól engedé
jes szükségletük
dig ugyanis az
központtól kellett
meg a teljes igény
annak egy hánya
új rendelkezés sze
az egyes devizaig

— Jugoszi
Belgrádból jelent
dusa Dimitrij pat
nácskozás után
ortodoxok konstan
Gergely-naptárra
szek özvegysegük
közö határozatokh
és attól függ, hog
reformokat egyide
egyházak is. A na
hogy ennek alapja
tozhasák a kettő

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Örökműködésében és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucaresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— Rendezik a cseh-magyar határforgalmat. Budapestről jelentik: A már itt tárgyaló cseh bizottságon kívül november 12-én újabb cseh-szlovák delegáció érkezik Budapestre. Ez a delegáció, melynek vezetője Friedmann miniszteri tanácsos lesz, csupán a határforgalmi egyezmény életbeléptetési módoszataival fog foglalkozni. Magyar részről ezeket a tárgyalásokat Moldoványi Sándor külügyminiszteri tanácsos fogja vezetni.

— Igazolni kell az autók tulajdonjogát. Az autóközlekedést szabályozó törvény értelmében Popovici Valér kolozsvári rendőrprefektus a következő rendeletet adta ki: Kötelesek jelentkezni a Kolozsvár és Kolozs vármegye területén lévő automobil tulajdonosok november 15-étől 30-ikáig naponta délelőtt 9 órától az alábbi közölt sorrendben a központi rendőrség nyolcas számú szobájában, a jelenleg birtokukban levő automobillokkal. Az automobil tulajdonosok a jelentkezésnél kötelesek magukkal hozni az összes igazoló aktákat, a tulajdonjog igazolására és hitelesítésére. Ugyancsak kötelesek jelentkezni azok a volt automobil tulajdonosok is, akik az eladás alkalmával a törvényes átírást nem kérték. A jelentkezés sorrendje a következő: 15-én 1—30, 16-án 31—60, 17-én 61—90, 18-án 91—120, 20-án 121—150, 22-én 151—180, 23-án 181—210, 24-én 211—240, 25-én 241—270, 27-én 271—300 sorszámú autók tulajdonosai. Mindazok, akik ezen rendeletnek nem tesznek eleget, törvény értelmében büntetés alá esnek.

— Veér Imre másfélévi fogházbüntetését jóváhagyta a kuria. Budapestről jelentik: Veér Imre, a magyar köztársasági párt elnöke, mint ismeretes, a nemzetgyűlési választások idején Szentesen fellépett képviselőjelöltnek köztársasági programmal. Programbeszéde miatt a királyság védelméről szóló törvény megsértése címén a bíróság másfélévi államfogházra ítélte. A megfélebbezett ítéletet előbb a tábla, most pedig a kuria is jóváhagyta. A jóváhagyott ítéletet ma hirdették ki Veér Imre előtt.

— Elrekvirálták a máramarosszigeti Joint helyiségeit. Máramarosszigetről jelentik: A Joint máramarosszigeti fiókját, amely háromszáz hadiársvát lát el, váratlanul az a kellemetlen meglepetés érte, hogy két szobából álló irodahelyiségét a katonai parancsnokság tisztalaks céljaira elrekvirálta. A rekvirálás híre a város zsidó társadalmában élénk visszataszítást keltett. A Joint vezetősége küldött-ségileg jelent meg Miháli prefektusnál, akitől a rekvirálás hatálytalánítását kérte. Miháli prefektus belátva a panasz jogosságát, azonnal elrendelte a rekviráló végzés feloldását.

— A budapesti bankok közt szabad a devizaforgalom. Budapestről jelentik: A devizaforgalom terén a kormány még e héten bizonyos könnyítéseket léptet életbe. A bankok egymás között szabadon adhatnak és vehetnek devizákat. Ez intézkedés szellemében mindazok, akiknek a devizaközponttól engedélyük van devizák vásárlására, teljes szükségletüket fedezhetik a bankoknál. Eddig ugyanis az volt a helyzet, hogy a devizaközponttól kellett beszerezniük, de sohasem kapták meg a teljes igényelt összeget, hanem mindig csak annak egy hányadát. A devizaközpont szerepe az új rendelkezés szerint nyilván arra szorítkozik, hogy az egyes devizaigénylők jogosultságát megállapítsa.

— Jugoszlávia áttér a Gergely-naptárra. Belgrádból jelentik: A szerb egyház szent szinódusa Dimitrij patriarcha indítványára hosszabb tanácskozás után elhatározta, hogy csatlakozik az ortodoxok konstantinápolyi konziliumán hozott, a Gergely-naptárra való áttérésre és az ortodox lelkészek özevységük esetén újbóli házasságukra vonatkozó határozatokhoz. A csatlakozás feltételes jellegű és attól függ, hogy a szerb egyház által elfogadott reformokat egyidejűen bevezetik-e a többi ortodox egyházak is. A naptárváltozást türelmetlenül várják, hogy ennek alapján a kereskedelmi életben korlátozhatók a kettős ünnepek számát.

— Fehérliszt-főlöslég az országban. Bukarestből jelentik: A vármegyei prefektusok jelentései szerint mindössze 6400 vagon fehérliszt-főlöslég van az országban, többnyire a nagymalmoknál. A minisztertanács legközelebb dönt afelett, hogy ennek a mennyiségnek kivitelét engedélyezze.

— Egy kolozsvári vendéglős veszedelmes kalandja. Vakmerő rablótámadás történt csütörtökön hajnalban a Kossuth Lajos-utcában. Nagy József kolozsvári vendéglős csütörtökön hajnalban a borpincéjében foglalatokodott. Reggel öt óra tájban a pincefeljáró felől gyanus neszt hallott. A neszre feljött az udvarra, ahol megdöbbenve látta, hogy valaki álkulccsal felnyitotta a kaput. A fölfedezés után szobájába sietett, melynek ajtaja szintén nyitva volt. A kulcsokat magához vette és ismét kisetett az udvarra, hogy a kaput bezárja. Mikor a kapuhoz ért, hátamögött zajt hallott. Hátratekintett, egy magas fiatalembert pillantott meg, aki feléje közeledett. Még ideje sem volt védekezni, amikor a titokzatos éjszakai látogató egy homokkal telt zsákot kapott tel és a vendéglőre dobta, aki elvágódott a földön. A következő pillanatban az idegen ráugrott, nyaka köré kötelet csavart és fojtogatni kezdte. A vendéglős segítségkiáltására a hajnali járókelők közül többen berohantak az udvarra, de akkorra már a támadó eltűnt a szomszédos ház kerítésén át.

— A vasut köteles kártérítést fizetni. Juhász Rózi állami alkalmazottak két évvel ezelőtt Kolozsvárról Temesvárra helyezték. Átköltözése közben a vonaton feltörték a személypodgyásként feladott kosarát és holmijait ellopták. A hivatalnoknő kártérítési pert adott be az állam ellen. A tárgyaláson a vasut képviselője azzal védekezett, hogy a feladó nyilatkozatot irt alá, amelyben a vasuttal szemben minden kártérítési igényéről már előre lemondott. Ennek alapján a járásbíró és a törvényszék a leányt elutasította keresetével. A tábla az iratokat visszaküldte a törvényszékhez azzal a megjegyzéssel, hogy a vasut akkor is köteles kártérítésre, ha a fél a vasut felszólítására esetleg arról lemond. A törvényszék újból foglalkozott az ügygel és a vasutat a teljes kár megtérítésére kötelezte.

Heti naptár

5684. Kiszlev 2. Szombat.
Szombat beköszöntése: Temesváron 5 óra 10 perc, Kolozsváron 5 óra, Brassóban 4 óra 50 perc.

Szombat vége: Temesváron 6 óra 10 perc, Kolozsváron 6 óra, Brassóban 5 óra 50 perc.

Szidra: Toldoth. Észáv az erőszak embere volt, de Jákob okosságával megszerezte az elsőbbséget. Észáv bosszúért lihegett, de tehetetlen volt Jákobbal szemben.

Háftára: Másszá dvár .. (Málachi 1.)
Az ész és az erő harca nemzedékről-nemzedékre folytatódott. Észáv utódai is háborították Jákob utódait. Ebben az örök harcban ki mondja a próféta azt az isteni döntést, hogy az erőszaknak bele kell pusztulnia a saját pusztításaiba.

— Elmarad a Garami-per főtárgyalása. Budapestről jelentik: Garami Ernő, Lovász Márton, Hock János és az októberi emigráció más vezetői ellen a külföldi lapokban megjelent cikkeik miatt a budapesti ügyészség vádiratot adott be, kérve, hogy in contumaciam ítéljék el őket nemzetragalmazás miatt. A főtárgyalási határnapok már ki voltak tűzve a törvényszéken. A „Magyarország” most arról értesült, hogy a tárgyalási határnapokat törölték.

— Védő, aki védené letartóztatását követeli. Budapestről jelentik: A budapesti büntető-törvényszéken tegnapra tűzték ki Barta Jenő, a Friedrich-kormány volt államtitkár bűnperének főtárgyalását. A budapesti ügyészség Barta Jenőt huszrendbeli család büntetével vádolta azért, mert mint államtitkár többeket becsapott azzal, hogy ügyüket el fogja intézni, pénzt szedett fel a kijárásokért. Bartát a vádtanács még a múlt év augusztusában szabadlábra helyezte, azonban a rendőrség internálta Zalaegerszegrre. Dr. Bárdos György, a vádlott védője ezért kérte a bíróságot, rendelje el, hogy Barta Budapesten tartózkodhassék s védelmét előkészíthesse. Az ügyész azonban ellenzte ezt az indítványt. Erre a bíróság határozathozatalra vonult vissza. Barta felkelt az oldala mellett ülő két fegyveres csendőr mellől, a tárgyalóteremben tartózkodó hozzátartozóihoz ment, hogy velük beszélgesen. Erre az ügyész visszaparancsolta Bartát helyére. Erre a védő tiltakozott ez ellen és kijelentette:

— Ügyész ur, a vádlott szabadlábon van.
— Le van tartóztatva — replikázott az ügyész —, mint a mellékelt ábra mutatja.

— A vádlott szabadlábon van — felelte a védő —, őt a vádtanács jogerősen szabadlábra helyezte. Beszélgetnie joga van. Schultz ügyész erre lesietett Sztrache főügyészhez, az ügyészség elnökéhez, a védő pedig a tárgyalóterem közönsége előtt nagy derűtlenség közben kijelentette, hogy furcsa helyzetbe hozza a bíróság, ha nem ad helyet indítványának is. Ebben az esetben ugyanis ő, a védő, lesz kénytelen indítványozni a törvényszéknek azt, hogy Bartát helyezék letartóztatásba. Így ugyanis Bartával, mint a Markó-utcai fogház lakójával, mint védő szabadon érintkezhetik a védelem céljából. Erre azonban nem került a sor, mert a bíróság nem határozott, hanem a tárgyalást december 5-ére elnapolta.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon jóbarátainknak és ismerőseinknek, kik felejtethetetlen kis-leánykánk elhunytá alkalmából részvétsoraikkal felkerestek, ezuton mondunk hálás köszönetet. **Jacoby Mózes és neje.**

* **Legjobb írógépek Lepagenál Cluj.**
— **Öngyilkos egyetemi hallgató.** Chisinauból jelentik: Mileant Vladimir, a kolozsvári egyetem hallgatója, két revolverlővéssel véget vetett életének. Súlyos sérüléseivel a chisinaui zsidó kórházba szállították, ahol kétnapi vívódás után meghalt. Tettének okát nem tudják.

* **A שׂוֹמְרֵי הַחֹרֶף** egylet ezuton is meghívja tagjait folyó hó 11-én d. u. 3 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre.

Wollwaren

Industrie Gesellschaft Brünn

közli az összes érdekeltekkel,
hogy gyártmányainak egyedárusítását Nagyrománia területére

SOC. INTERN. PENTRU COMERTUL CU STOFE ŞI LÂNĂRIE CLUJ

Strada Regina Maria 28., cégre ruházta

★

Szives megkeresések ezután e címre intézendők és azonnali elintéztést nyerne

— **Emelik a köztisztviselők munkaidéjét.** Bukaresti tudósítónk jelenti: Bratianu Vintila pénzügyminiszter kezdeményezésére a minisztertanács azzal a tervvel foglalkozik, hogy az ország összes állami hivatalainak munkaidéjét felemeli és azt egységesen állapítja meg. Az a terv, hogy az eddigi öt-hat hivatali óra helyett ezután napi hét órán át veszi igénybe az állam a tisztviselők munkaidéjét, ami a délutáni munkórak beállítását jelentené. A köztisztviselők, akik közül legtöbben délutánjaikat mellékes kenyérkeresettel töltik, mert főfoglalkozásuk jövedelme nem elég a megélhetésre, a hivatali órák megnyújtása ellen foglalkoznak állást. Ha már emelni akar a kormány, — mondják a köztisztviselők — ne a munkaidőt, hanem a fizetést emelje!

— **Fojton szaporodik a lakástalan tisztviselők száma.** Amióta a kolozsvári lakáshivatal újra megkezdte a rekvirálásokat, a lakást igénylő köztisztviselők száma egyre szaporodik. A bizottság asztalán ma már száz tisztviselő és százkilencven katonatiszt kérése van, valamennyien hajléktalanok és lakást kérnek a bizottságtól. Az utóbbi időben nagyszámu tisztviselőt és katonatisztet helyeztek el a város területéről. Az egész harmadik vadászrezdet, Kolozsvár volt háziezredét áthelyezték Beszarábiába, így igen sok lakás üres meg, lakás azonban még nincs. Jahoda A. Károly, a bérlők szövetségének elnöke felkereste e kérdésben Bulbuc ezredet, a térparancsnokság megbízottját. A lefolytatott tárgyalásokra nézve kijelentette, bár a térparancsnokság elismerte, hogy a harmadik vadászrezdet tisztjeit áthelyezték, ezzel szemben azonban kijelentette, hogy ezek a lakások nem üretek meg, miután az elhelyezett tisztok családjaikat továbbra is Kolozsvárt hagyták, Beszarábiában nem találván megfelelő lakást. Nagyarányú áthelyezések történtek az állami hivataloknál is, közigazgatásnál, sziguranacnál, de az áthelyezett tisztviselők itt is Kolozsvárt hagyták családjukat. Az áthelyezett tisztviselők helyébe Kolozsvárra kinevezett tisztviselők pedig szintén lakást igényelnek. Ilyen módon a lakáskérdést sohasem lehet megoldani Kolozsváron.

— **Jugoszlávia adóssága az antantnak.** Belgrádból jelentik: Az állami adósságok igazgatóságának hivatalos közlése szerint Jugoszlávia a szövetséges hatalmaknak kézpénzben 843,484.038 francia frankkal, természetbeni szolgáltatmányokkal pedig 1,019.727.826 francia frank értékben tartozik. A tartozások összege körülbelül kétszerese annak, amit Jugoszlávia jóvátétel címén az ellenes államoktól kap.

ILONA

SPORT

Kolozsvár—Marosvásárhely vasárnap küzdelme. A vasárnap Kolozsvár lejátszandó városközi válogatott mérkőzés tiszta bevételét a gyalui tűzkárosultak javára fordítják. A kolozsvári csapat valószínűleg a következő összeállításban fog játszani: Szatmári, Krieshoffer, dr. Hirsch, Leitner, Kereszturi, Jakobi, Raduch, Barabás, Rákivics, Szilágyi, Cipeigan. Ez a csapat ma jelentékeny játékerőt képvisel s remélhetőleg szép játék után győzni fog. A közönség bizonyára nagy számban fogja a mérkőzést végignézni, mert ezzel a gyalui tűzkárosultak szerencsétlenein is segít.

Az aradi Hakoah újjáalakul. Aradi tudósítónk jelenti: Az aradi zsidó sportklub, a Hakoah működését a tavasz folyamán a hatóságok betiltották. A klub most hosszas utánjárás után ismét működési engedélyt kapott és megkezdte újjászervezését.

A CFR Petrozsényban. A kolozsvári bajnokság első helyezettje vasárnap Petrozsényban játszik a CAMP-al barátságos mérkőzést. A jövő vasárnap Kolozsváron reváns lesz a két csapat között.

ILONA

Gyermek-
kabátok 800
lejtől, boák
900 lejtől
feljebb

Izrael Dezső sücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legujabb szőrmemodellek raktáron!

Szőrmék
átalakítása
és festése
a legújanyo-
sabb árban

KÖZGAZDASÁG

Szervezés alatt a legfőbb gazdasági tanács. Bukarestből jelentik: Ismeretes, hogy Tancred Constantinescu kereskedelmi miniszter felhívta a bukaresti kereskedelmi és iparkamarát, a gyáriparosok szövetségét és a Banca Nationalát, hogy nevezzék meg kiküldötteiket a legfelsőbb gazdasági tanácsba. A gyáriparosok szövetsége négy tagot fog kiküldeni, kettőt az ókirályságból, kettőt a csatolt területekről. A bukaresti kamara két és a Banca Nationala egy tagot jelöl meg. A tanács többi tagjait a kereskedelmi és iparügyi miniszter fogja kinevezni saját közegei köréből. A tanács feladata az lesz, hogy a közgazdasági jelentőségű törvényalkotásban az előkészítő tárgyalásokat végzeze, munkájának gyorsítása céljából esetleg albizottságokban is.

A mai valutapiac

A mai napon a lanyhulás fokozódott. Zürichben esett ugyan a francia frank, azonban a lej tartotta magát, ami annak a jele, hogy a francia frank teljesen függetlenítette magát a lejtől. A szilárdulás egyre tart és ma már cseh koronát 684-nyel ajánlottak. Hasonló lanyhulás mutatkozott a többi nyugati valutákban is.

A forgalomban ma a következő jegyzések voltak: osztrák korona 352—356, cseh korona 584—590, magyar korona 132—135, font sterling 903—904, svájci frank 36'05—36'08, olasz lira 9'30—9'32, dinárban nem volt üzlet.

November 8-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
13200—13500 belf. magyar koronát,
0'110'5—0'110'7 font sterlinget,
8'38—8'40 francia frankot,
2'50—2'65 svájci frankot,
0'47'48—0'47'50 dollárt,
9'30—9'32 olasz lírát,
35200—35600 osztrák koronát,
16'80—16'90 cseh koronát,

Valutapiac november 8-án:

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 564—564, London 2507—2508, Páris 32'17'5—32'20, Milano 2495—2492'5, Prága 1645—1645, Budapest 306'25—306'25, Belgrád 650—645, Bukarest 277'5—277'5, Varsó 3—3, Bécs 79'50—79'50 Berlin —.

Törvényjavaslat kollektív szerződésekről. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány legközelebb törvényjavaslatot terjeszt a nemzetgyűlés elé a kollektív munkabérszerződésekről. Az új javaslat alapfelfogása a munkafeltételek normalizálása egész termelési ágak számára. A kollektív szerződésből magából sem jogok, sem kötelezettségek nem származnak, a jogi következményekre csak individuális munkabérszerződés megkötése esetén kerül a sor, amennyiben magán- és kollektív szerződés egymás melletti fennállása esetén az egyéni szerződésnek a kollektív szerződésnél nehezebb munkafeltételei hatálytalanok és azok helyébe automatikusan a kollektív szerződés megfelelő rendelkezései lépnek. A kollektív szerződés tehát garantált minimumot képvisel.

Bankbukások a külföldön. Rómából jelentik: Az olasz visszavándorlók bankja, a Banca del Reduce (Róma) ellen november elsején megnyitották a csődöt. Kockázatos vállalkozások sodorták bukásba a bankot. Milliós burgonyaszállításokat vállalt Jugoszláviával szemben, ezekre hatalmas összegeket tevő előlegeket vett fel a bank és mivel közben Olaszország beszüntette a burgonya kivitelét, a Banca del Reduce nem szállíthatott, de a felvett előlegeket sem fizette vissza a jugoszláv bankoknak. A Banca del Reducének nagy veszteségei voltak az érdekkörébe tartozó Trionfalis film r.-t. bukásánál is. Azonkívül veszteséges valutaüzleteket is csinált. A 25 millió lírás passzívával szemben az aktívák aliga 6 milliót tesznek ki. — Belgrádból jelentik: Az Ujedinjena Beogracka

ILONA

Banka (Egyesült Belgrádi Bank), mely alig két éve fuzió útján alakult a Gradianska Banka, Jadcanska Banka és Trgovacka Bankából, 25 millió dinár alaptőke mellett több mint 30 millió dinár passzívával fizetéképtelen lett. A bukás oka az, hogy a bank egy szalonkii görög cégért 3 és félmillió líráig kezességet vállalt a Banca Commerciale Italiana-nál. Az Ujedinjena Banka tulajdonosa volt a belgrádi Moszkva-szállónak, melyet még csak nemrég adott el az államnak 25 millió dinárért, de még így sem tudta elkerülni a bukást. A bank alapítója Markovic Milán, az egykori szerb pénzügyminiszter.

Füzödrot

minden szám Lepagenál, Cluj-Kolozsvár, Piata Uniri

Ha művészi kivitelű

fa vas roz butort, zongorát

zhar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és térítse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RESZV.-TÁRS. butortermeit Asztalokok furniúrszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

KÖTÖTT ÁRUK LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA

HELIOS

Fötér 7.

Szvetterek, kötött ruhák, jumperek, sálak, harisnyák és keztük. Jumpergyapjuk minden színben

Eredeti gyári árak!

Deutsch & Braun

textiláru
nagykereskedés

Tg.-Murăș, Piața R. Ferdinand 52
Telefon 273

Nyomdák Dobozgyárak Könyvkötészetek figgelmébe!

Képviselejük:

Typograph G. m. b. H. Berlin:
Universal „B” típusú szedőgépek és alkatrészek
Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal:
kö és könyvnyomdagépek, kőforgó (rotációs) gépek
Heidelberger Schnellpressenfabrik, Heidelberg:
automatikus kiszolgálású tégely gyorsajtók
Chr. Mansfeld, Leipzig:
könyvkötészeti és cartonage gépek
Klinghard-sche Schriftgisserei u. messinglinienfabrik, Leipzig: cím és kenyérírás, rézleniák.

Szállítunk raktárról:

a legkitűnőbb minőségű festéket, hengermasszát, fűződrót és a nyomdaiparban használt összes anyagokat.

Technica R.-T. Tg.-Mureș

Sürgöncim: Technica. — Telefon 3—36

SZÍNHÁ

Paganini (ban.) A mozgókészítő kalandor lassan lekerülő dalosan előret a művészfilmek Konrad Veid legjellegzetesebb beszédes bizonyosság felül is. A film mesés felvételek magával valószínűsítő felvonás, amelynek utját hegyes közök ezrei a mint az erdő rendezés és lehető legtökéltesnek és a fény azonban az ad Veidnak egy alakja mesteri képességeiről sejezőnek szeren Testének tulsz következtében bór felületén jóról, amely természetet jelen több a tekintetében. Sírni, amelynek nek a legnehezebb zseni alakját. tel a színésztől a színpad tudni kívánja. És há kulturlegendán fejére ráillik.

A RO

Péntek: Carme
Vasárnap délután
Hétfo: Sámson

A MAG

Péntek: Tangó
Szombat délután
Este 8 óra
Vasárnap d. e. f.
Délután
Este 8 óra
Hétfo: Tangók

M

Select-

november 9-én
telvonásban. F
A nagy zene
herecgnő iránt
val elbűvöli a
Uránia
A montekarló
dráma hat felv
Az aranypók
bárok vértörvé
Apolló
A nyugat csí
násban. Fősze
landoktól hem

E rovatban
felelősséget.

Aluliro
múl" ezüstáru
uton közlöm,
ezüstárugyár
Cluj, 1

Fentiak

ugyis mint a

„Ba
Pierarie

mely alig két éve Banka, Jadcanska 25 millió dinár illió dinár passzi- kás oka az, hogy rt 3 és félmillió Comerciale Italia- tulajdonosa volt a et még csak nem- illió dinárért, de akást. A bank ala- szerb pénzügy-

r ó t

svár, Piata Uniri

ngorát

és tekintse meg a

ETI

ARS. butortermait

án itt szerezhetik be

UK BB ORRÁSA

S

ek, sálak, haris- minden színben

Braun

rdinand 52

ak etek e!

Berlin: és alkatrészek Frankenthal: (rotációs) gépek Heidelberg: gyorsajtok

g: gépek messinglinien- ás, rézliniák.

l: engermasszát, használt

-T.

efon 3-36

ék ása ése nyo- ban

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Paganini. (Filmbemutató a Select-mozgó- ban.) A mozgóképszínházak vásznáról az „érdek- tesítő” kalandortörténetek és rémdrámák lassan- lassan lekerülnek, hogy helyet adjanak a dia- dalmasan előretörő művészfilmeknek. A „Paganini” a művészfilmek között is egyike a legelsőeknek. Konrad Veidt, Paganini megisméjlesztője a legjellegzetesebb német filmszínész, akinek a játéka beszédesebb bizonyíték arra, hogy a pantomin-kifejező- képesség felülmúlja az élő szó kifejezőképességét is. A film mesészövege végig érdekes és eleven. A felvételek művészi tónusúak, néhány esti fel- vétel valóságos illúziót keltően hangulatos. Az a felvonás, amelyben Paganini nagy szabadulása- nak utját hegedüli, amikor az izgalomban vára- kosok ezrei a hegedű szavára úgy inognak meg, mint az erdő fái a nyári vihar tombolásakor, a rendezés és a színpadi hatás szempontjából is a lehető legtökéletesebb. A szövegkönyvnek, a rendezésnek és a fényképfelvételeknek legnagyobb értékét azonban az adja meg, hogy alkalmas adott Konrad Veidtnak egy szertelen zseni különös és démoni alakja mesteri ábrázolására. Konrad Veidt művészi képességeiről sokat lehetne írni. Legelőször is kül- sejének szerencsés adottságairól kellene szólni. Testének tulszellemitett soványságáról, amelynek következtében összes idegeinek remegése szinte a bőr felületén játszódik le. Arról a „degeneráltság- ról”, amely csak a maradéknélkül kulturává vált természetet jellemzi. A járásáról kellene írni, amely- en több a kifejező erő, mint más színésznek a tekintetében. Sokat lehetne még Paganini alakjáról írni, amelynek a megisméjlesztésével Konrad Veidt- nek a legnehezebb feladatot sikerült megoldania: a zseni alakját. Mert a színpad sokkal többet köve- tel a színésztől, mint az élet a zsenitől magától, a színpad tudniillik a zseni látható érzékelését kívánja. És hány színésznek a fejére illik rá egy kultúrlegendának vérző glóriája? Konrad Veidt fejére ráillik.

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Péntek: Carmen (Aca de Barbuval)
Vasárnap délután: Tosca
Hétto: Sámson és Delila.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Péntek: Tangókirálynő.
Szombat délután 3 óra: Othello.
Este 8 óra: Tangókirálynő.
Vasárnap d. e. fél 11-kor: Az irodalmi olimpiász 1. napja
Délután 3 óra: Zsidónő
Este 8 óra: Tangókirálynő.
Hétto: Tangókirálynő.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (v. Egyetem-mozgó): Pénteken, november 9-én: **Paganini.** Történelmi dráma hat felvonásban. Főszerepben Conrad Veidt és Eva May. A nagy zenevirtuoz kálváriás szerelme Marsini hercegnő iránt. A halálraítelt mester utolsó nótájá- val elűtövi a katonákat és megszökik a gilotin alól.
Uránia-mozgó: Pénteken, november 9-én: **A montekarlói kalandornő** I. rész. Szenzációs nagy- dráma hat felvonásban. Főszerepben Helene Richter. Az aranypók hálójában. Háromszáz európai a bar- bárak vértörvényszéke előtt. Óriási filmszenzáció.
Apolló-mozgó: Pénteken, november hó 8-án; **A nyugat csillagai.** Érdekfeszítő dráma 6 felvo- násban. Főszerepben Dustin Farnum. Mexikói ka- lánoktól hemzsegő, izgalmas film.

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Értesítés.

Alulírott Hochmann Jakab, mint a „Taca- mul” ezüstáru- és evőszékgyár tulajdonosa ez- uton közlöm, hogy Polgár László ur a „Tacumul” ezüstárugyárból barátságos uton kivált.

Cluj, 1923 november 6.

Hochmann Jakab

Fentieket igazolom

Polgár László

ugyis mint a Polgár Kálmán budapesti cég kép- viselője.

„Barzel” Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vít. 13
Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

Valutát Devizát
a legolcsóbban ad,
a legmagosabb áron vesz a
Kereskedelmi Hitelintézet
Kolozsvár, Fötér 20.
Telefonsz. 40 és 229

Erdélyi pénzpiac 7-én
A kolozsvári clearing-iroda jelentése

Devizák	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3600-3580	—	—	3610-36	3615-36	3635-25
Newyork	203-01	—	—	204-202 1/2	204-02	—
London	904-900	—	—	908-04	—	—
Páris	—	—	—	—	—	—
Milano	904-900	—	—	910-06	—	—
Prága	590-585	—	—	590-84	595-90	600-594
Belföldi magyar korona	—	—	—	136	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	—	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	351-54	—	—	349-51	348-51	—

I. NACHT
SOCIETATE IN NUME COLECTIV
CLUJ
Str. Memorandului 20.
★ Telefonok: ★ Iroda 653 ★ Raktár 654 ★
Vasuti anyagok!
Vasak, fémek, csavarok, csőárak stb. stb.
Távirati cím: Metalnacht

Krébsz J.
bőrönd és sportcikkek árúgyára
CLUJ
Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.
GYÁRT
Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt stb.
Legolcsóbb beszerzési forrás!

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-
nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barifitu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Épületüvegezés, képeretezés,
kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblaüveg, lámpaárak és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési forrás
Ausländer Rudolfnál
Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdi- nand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.
Engros! Endetail!

Mégis csak legjobb a késnélküli borotváló por, amely az ország legrégebb gyártmánya mely most ujonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána
„RASOL IDEAL”
Kapható 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban, 5 kg. vétel franco-franco lei 130-,- kisebb mennyiségben lei 30-,- kgkint. Óvakodjunk az ártalmatlan utáztatoktól. Csak az „Ideal” felirású valódi
Reszling József fodrász
Cluj, Calea Regele Ferdinand 80.

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sörgönc: juvaere, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Fogászati arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platina-beváltás!
Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakkban nagy leakat.
Csak viszontelárúsítóknak!

IZRAEL & Co Bundák 16000
Sportkabátok. 3000
Boák 475
Gyermekekabátok 800
leítől feljebb kaphatók
szőrmeáruházában
Cluj, Calea Victoriei (volt Kossuth L.-u.)
2. szám
Nagy választék szőrmeárúknak!

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!
GYAPJUIPAR R.-T. EREDETI GYÁRI ÁRAK!
SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK. CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Legszebb, legolcsóbb női
modellkabátok, férfiruhák

Löb, Baumzweig és Fia

cégnél kaphatók, Cluj-Kolozsvár, az
Uránia-Mozgóval szemben.

APRÓHIRDETÉSEK

Globus nyomda és papírkereskedés Szilágy-somlyón nov. 5-én kibővítvé ismét megnyit.

6429

Belvárosban eladó ház, több lakás átvehető. Cím a kiadóban. 1581

Azonai beköltözhető adómentes modern új két utcára nyíló kertes családi ház sürgősen eladó, Rákoczi ut. 10.

Délutáni órára könyvelést és bármilyen irodai munkát vállalok. Megkeresések „Onálló” jellegűre a kiadóhivatalba. 6176

**Prima
bácskai
kender**

Kapható:
HAVAS DEZSŐ
Timișoara

**Weszfriedné
kalap szalonjában**

Str. Minerva (v. Schütz János-u.) eredeti modellkalapok kaphatók.

Alakítást vállalok.

Papírszacskok és tasakok

egyszerű és luxuskivitelben Lepage papírzüzetben Cluj
Kérjen árjegyzéket Kérjen mintákat

Angol szövetek

ugy a legfinomabb minőségben, mint olcsóbb minőségekben, rendkívül
leszállított árakon

érkeztek Londonból

nagy mennyiségben az őszi és téli időnyre.

Covercoat, dublé, felöltő

és más különböző ruhaszövetek: fekete, kék és színes kivitelben,
a legfinomabb minőségben, új és a legmodernebb mintázással.

Különösen felhívjuk a figyelmet szöveink szélébe varrott

"FINTEX"

védjegyre, mely garantálja a legfinomabb, legtartósabb és legelegánsabb
minőséget, melynek ezideig cégünk az egyedüli készítője.

Pendle & Rivett

Ltd. London

Fiókok: Páris, Milánó, Madrid, Kairó, Marokkó, Capetown,
Melburne, Peking, Rio de Janeiro.

Kizárólagos képviselet Románia részére:

HENRY ROBERT KENT

nagy angliai lerakata

Központ: Bucuresti, Strada Academiei 45.
Fiók: Galați, Strada Domneasca 13.

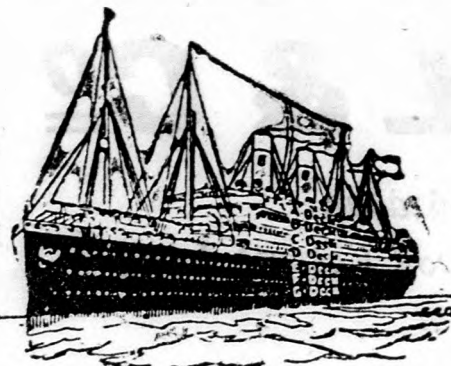
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli
luxusgőzösökkel, amelyek
Constanța kikötőből indul-
nak Konstantinápoly, Pireu
és Palermo érintésével direct
New-Yorkba.

Átszállás, vesztegzár nélkül.
Az utazás tartama 16 nap.
Az utazás vonalainkon a
legelőnyösebb, 50%-kal ol-
csóbb és lejjben fizetendő.

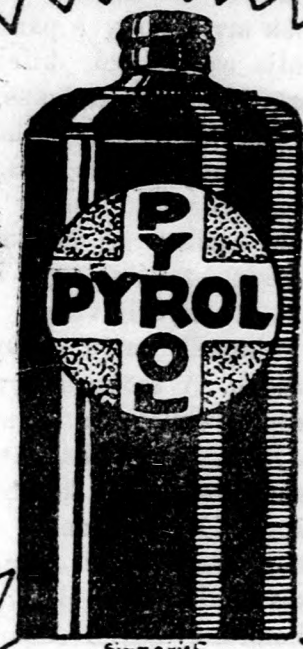
Értesítés:

„Constantinople” luxusgőzös érkezik november 7-én, indul november 8-án

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

PYROL

FÉMTISZTÍTÓSZER

Emil Blaga autóraktára
Cluj

**Tömör-
gumik teher-
autókra min-
den méretben
kaphatók**

Kivánatira árjegyzékkel
szolgálok

MEGERKEZTEK

**Páris
Bécs
Berlin**

legújabb divatu őszi és téli

női modellkabátjai és bundái

óriási választékban a

Diamanstein és Moskovits

női és férfi divatruházába

Cluj,

Calea Regele Ferdinand
25., a főpostával
szemben

Seal és biberette plüssbundák és szőr-
mezett kabátkülönlegességek legelőnyösebb
beszerzési forrása. Lloyd 1412

Telefon 31.

Ládagyár

Fiókiélet:
Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett
és szétszedett részekben megrendelésre azonnali
készít és szállít a legolcsóbb nappi áron 1931

Sajovics és Lebovits faterkedés
és ládagár
Cluj, Strada Cernauți (volt Kajántól-ut) 1 szám

SZERKESZTŐSÉG
HIVATAL ÉS NY

Cluj Kolozsvár, S
L. Pop, (Brassai-

Telefon: Szerke
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.

A kéziratok kizárólag
szerkesztőségnek
zendők. Kéziratok
adunk viss

Cluj-Kolozsvár

A szó már
nincsen megrajzo
fásító. Tragédia?
tárna és a föld
ben, megdőbent
a tragédiának a
szer megváltozott
külső élmények,
fásító közönnyel
megdőbent, ak
a világháboru ó
sége, csak fáj
nyugtalanága. E
lásnak és az öss
ma már európai
jezni azt az új
telepedett a kont
humanizmust, a
berieség hitét. N
A pusztulásnak
hangja és a sze
bukás, amely fel
nem heroikus, es

Mindenütt
lélet uralkodik,
tették volna az
gának minden be
háborgó tenger.
tokat kell tekinte
rögországban ton
tüntetések, Orosz
ban terror és ege
Európa őrzöng eb
kol, rombol és p
mult évtizedek b
amely ki tudná
nak a lényegét é
profétái ihlettel u
lálba rohanó őrzö
átka súlyosodott v
téttségben megsem

H

A lej javul
kodik az ország
nek a következm
a pénzsűkésé, vagy
ver, ezt az eldönte
ország gazdasági
két emberé. Az e
volt enivalója, a
de mit csinálható
csinálhat egy bet
ha nincs olyan fo
táplálni és feljavi
magában viszont
is kell hozzá. Pé
nem manöver, han
lása, de ha nem re
akkor egy átfogó
tetlen vele és ált
val egyidőben egy
átszervezett korm
tere, Tancred Cou
ezt az irányt. Els
kormányigéretekb
körök az új minis
seltetnének. A mi
ket töltött a vasu
gas, irányító pozí
közlekedésből foly
gát gyengítik, hel
ter keveset beszél
keves igéretét az
lan gyorsasággal
hajtani. A Ga
nem új gondolat,
szor nagyobb törv
megkérdték a te